

Securitate națională, surse de putere și intelligence

Viorel BUȚA

Gl. bg. (r.) prof. univ. dr., Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: **vbuta49@yahoo.com**

Abstract

In this paper the author analyses the relationship between the national security, sources of State power and intelligence. The study is focused on the analysis of national security, State power and intelligence and how the various branches of government institutions collaborate in order to protect and promote national interests at home and abroad.

The purpose of this paper is to provide a comprehensive overview of the elements involved in the national security policy analysis and intelligence community.

Keywords: national security, sources of State power, intelligence.

Statul reprezintă un sistem social supus unei serii vaste de influențe – pozitive sau negative – prin urmare este sensibil la o varietate de factori interni și externi. Pentru a reduce până la absență această sensibilitate este necesar să fie eliminate vulnerabilitățile și, prin urmare, crescută puterea statului odată cu realizarea unui nivel optim de stabilitate și securitate. Astfel, obiectele de referință ale securității depind de domeniul abordat, acestea putând fi: teritoriul, populația, forțele armate, suveranitatea, proiectul politic, ideologia care îl susține, calitatea și cantitatea forței de muncă, identitatea colectivă a unei națiuni sau a altor grupuri etnice sau religioase (minorități semnificative), accesul la resurse, în principal energetice, aprovizionarea cu materii prime, reglementarea funcționării sistemului financiar etc., sursele de apă potabilă, biodiversitatea. Acestea reprezintă totodată și sursele de putere ale unui stat.

Plecând de la premisa că fiecare dintre aceste surse pot furniza informații care să conducă la evaluarea nivelului de putere a unui stat, vom aduce împreună în această lucrare intelligence-ul și puterea statului, în încercarea de a formula noi provocări, cel puțin pentru mediul științific, cu atât mai mult cu cât spațiul de manifestare al acestora este un spațiu în care diferite structuri guvernamentale își coroborează eforturile pentru a proteja și promova interesele statului pe plan intern și extern.

Securitatea națională și sursele de putere ale statelor

Dezbaterea asupra componentelor securității și a modurilor cum se poate realiza securitatea a devenit din ce în ce mai complexă și mai specializată. Totuși, din larga paletă a literaturii de specialitate din ultimele șase decenii, nu s-a desprins, încă, o definiție care să fie acceptată unanim, astfel că, în special astăzi, conceptul pare mai controversat ca niciodată. Prin urmare, conceptul de securitate rămâne destul de ambiguu în conținut, prin referirea sa la diferite aspecte și/sau valori, acest fapt fiind posibil, în mare măsură, și din cauza implicării unei arii vaste de contexte și scopuri multiple ale indivizilor, guvernelor sau mediilor academice. Este un concept supus în egală măsură contradicțiilor, ca și subtilităților.

În general, delimitarea câmpului de cercetare în studiul securității a fost realizată prin analiza amenințărilor, fiind urmărite, în principal, două caracteristici principale, și anume: să se folosească mijloace excepționale, cum ar fi de exemplu: uzul forței, uzul forței disproporționate, restricții și/sau interdicții în exercitarea drepturilor și libertăților individuale și să poată fi considerate drept *existențiale*, cu alte cuvinte, să vizeze evoluția obiectului de referință (statul, națiunea, valorile).

Domeniile care intră în vederea studiilor de securitate sunt identificate pornind de la tipurile acțiunilor umane ce le generează. Astfel discutăm despre *domeniul politic* (cel care vizează relațiile de autoritate, recunoașterea statelor și a guvernelor), *domeniul militar* (care presupune, în esență, mijloace coercitive), *domeniul social* (considerat frecvent prin prisma socio-economică), *domeniul cultural* (care include aspectele identitare, etnice și/sau religioase), *domeniul economic* (axat pe aspectele financiare, de producție și cele relaționate resurselor energetice), *domeniul informațional-tehnologic* (concentrat asupra aspectelor privind informațiile și tehnologia informației) și *domeniul de mediu* (care se referă la activitățile umane și impactul acestora asupra biosferei).

Astfel, obiectele de referință ale securității depind de domeniul abordat, acestea putând fi: teritoriul, populația, forțele armate, suveranitatea, proiectul politic, ideologia care îl susține, calitatea și cantitatea forței de muncă, identitatea colectivă a unei națiuni sau a altor grupuri etnice sau religioase (minorități semnificative), accesul la resurse, în principal energetice, aprovizionarea cu materii prime, reglementarea funcționării sistemului financiar etc., sursele de apă potabilă, biodiversitatea.

Referitor la nivelul analizei, aceasta poate fi aplicată astfel: la nivelul sistemului internațional, la nivel regional; la nivelul entităților statale sau a națiunilor, la nivelul organizațiilor multinaționale, la nivelul comunităților, grupurilor, și la acela al individului.

Trebuie să menționăm că diversele transformări ale conceptului de securitate s-au petrecut în mod evident ca urmare a transformărilor de pe scena internațională. Considerând încheierea Războiului Rece un punct major de referință pentru schimbările generate de dezechilibrarea balanței de putere, a bipolarității, putem afirma că vechiul sistem de securitate constituit sub umbrelele nucleare ale celor două superputeri – Statele Unite și Uniunea Sovietică –, prin menținerea parității strategice relative între blocurile militare, nu a putut rezista presiunii exercitate de factorii economici, politici sau sociali. Prin urmare, procesul de abordare a priorităților agendei de securitate a suferit o serie de transformări, acestea nemaifiind instrumentate prin mijloace exclusiv militare, ci prin acțiuni de natură politică, economică, culturală etc., corelate noilor perspective deschise de însăși desfășurarea concretă a evenimentelor pe scena relațiilor internaționale. În acest context, scena internațională devine, după părerea lui Zbigniew Brzezinski *marea tablă de șah* în care actorii acționează frecvent prin relațiile de putere. Puterea nu se manifestă, însă, în mod exclusiv, ca atribut al unui stat sau unei entități, ci numai în relație cu ceilalți actori internaționali. De o importanță majoră în proiectarea unor politici de securitate eficiente, puterea este rezultatul unei combinații de capacități care derivă din surse interne sau externe, ca rezultat al relațiilor internaționale. În general, sunt acceptate ca surse esențiale de putere sursele naturale, sursele sociopsihologice și sursele sintetice¹.

Sursele naturale derivă din considerentele geografice (dispunerea statului pe glob, suprafața, ieșirea la mare, lungimea și natura granițelor etc.), resursele naturale și populația. Aceste surse sunt considerate a fi cele mai durabile, iar acțiunile de compensare a dezavantajelor provenite din insuficiența resurselor naturale sunt cele mai costisitoare, ceea ce provoacă frecvent transformarea lor în obiect al unor politici de lungă durată care, în timp, pot deveni tradiție politică. Totodată, importanța surselor naturale de putere² este provenită din rolul decisiv pe care acestea îl dețin în stabilirea și stabilitatea strategiilor politico-militare de apărare a unui stat.

Sursele sociopsihologice ale puterii sunt cele mai delicate, în opinia noastră, deoarece se regăsesc în aspecte mai greu cuantificabile: imaginea

¹ Walter S. Jones, *The logic of International Relations*, Longman, New York 1997, p. 202.

² *Ibidem*, p. 188.

de sine a unui popor³, nivelul de socializare a politicii, care reflectă procesul prin care individul își formează atitudinea politică, sprijinul public, forma de conducere etc. Sprijinul public, de exemplu, reflectă, în ultimă instanță, coeziunea unei națiuni în sprijinul promovării unor valori fundamentale. Lipsa sprijinului public sau prezența unui nivel redus al acestuia uzează resursele politice și militare ale unui stat care poate suferi astfel o criză de credibilitate și eficiență în momente dificile.

O altă categorie de surse ale puterii este constituită de *sursele sintetice*, acestea derivând din celelalte două categorii menționate anterior și reflectând abilitatea statului de a-și întrebuința sursele naturale și sociopsihologice pentru afirmarea puterii. Practic, sursele sintetice de putere sunt constituite de sursele industriale, financiare, tehnico-științifice și militare.

Sursele de putere ale statului și intelligence-ul în contextul mediului de securitate contemporan

Prin urmare, din punct de vedere al aspectelor abordate în lucrarea noastră, *intelligence-ul*, ca sursă aflată la întrepătrunderea surselor naturale cu cele socio-psiologice și sintetice, poate avea influențe semnificative asupra puterii respectivului stat, în funcție de dinamica evoluției relațiilor între diverșii actori ce evoluează în plan intern, regional sau internațional. În funcție de evoluția acestor relații pot exista implicații asupra securității statului respectiv, în sensul menținerii sau degradării stării acesteia.

Așa cum remarcam anterior, puterea actorilor nu mai este exprimată exclusiv în termeni clasici, militari, dimensiunii militare a puterii adăugându-i-se și alte dimensiuni, printre care cea economică și cea informațional-tehnologică. Putem vorbi deci, despre o abordare inter-dimensională, datorită interdependenței crescute a dimensiunilor, abordare care, în scopul realizării unei stări optime de securitate și stabilitate, va trebui să dispună de capacități similare, multidimensionale, destinate obținerii superiorității informaționale.

Superioritatea informațională este definită, în general, drept capabilitatea de a colecta, procesa și disemina un flux continuu de informații. Relaționând conceptul securității naționale celui de intelligence, putem afirma, așadar, că securitatea națională impune realizarea „*stării de protecție a necesităților de natură informațională ale individului, societății și statului, care să permită asigurarea satisfacerii acestora și evoluția lor progresivă*”⁴.

³ *Ibidem*, p. 190.

⁴ Cristian Troncotă, *Studii de securitate*, Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, 2008, p.9.

Potrivit specialiștilor autohtoni⁵, pentru realizarea acestei stări care să asigure evoluția acestor necesități, trebuie ca activitatea de intelligence să rezolve situații (adică să fie eficientă) și să stabilească valori (să fie atașată). În acest scop este necesar să fie operațională capacitatea de a colecta, prelucra și utiliza informația. Operaționalizarea acestei capacități este realizată de către stat, prin structurile sale de securitate și apărare, în cadrul serviciilor de informații abilitate în acest sens prin cadrul legislativ ce reglementează activitatea acestora, și aflate, în cadrul societăților democratice, sub controlul civil al acestora.

Caracteristici ale agențiilor de intelligence – adaptabilitatea la complexitatea scenei internaționale actuale

Așadar, serviciile de informații sunt instituții ale statului de drept, misiunile acestora fiind desfășurate în concordanță cu obiectivele politicii interne și externe ale statului în scopul cunoașterii, prevenirii și contracarării amenințărilor ce pot aduce afecta negativ valorile și interesele naționale. Prin informațiile relevante pentru securitatea națională, care sunt puse la dispoziția factorilor decizionali, serviciile de informații contribuie la aplicarea strategiilor necesare existenței statului, ca stat democratic de drept.

Astfel, rolul *intelligence-ului* în adoptarea celor mai bune decizii devine crucial, informația, ca produs al activității desfășurate de structurile specializate, ocupând un loc important în luarea deciziilor politico-militare.

Perioada ultimelor decenii a consemnat transformări fundamentale în activitatea agențiilor de *intelligence*: dacă la sfârșitul secolului al XX-lea, arhitectura de securitate și *intelligence* se prezenta ca un set instituțional inflexibil, refractar la transformări, având la bază ideologia monolitică a confruntării care a funcționat în toată perioada Războiului Rece, după anul 1989 concepția privind activitatea și organizarea *intelligence-ului* este reconsiderată prin prisma câtorva schimbări semnificative din mediul internațional de securitate, și anume:

- dispariția aproape completă a distincției între amenințările interne și cele externe – a modului de confruntare dintre acestea;

⁵ Ionel Nicu Sava, *Studii de Securitate*, Centrul Român de Studii Regionale, București, 2005, pp. 207-208.

- integrarea și implicarea aproape completă a instituțiilor de ordine publică, la toate nivelurile administrative ale statului, în activitățile de securitate națională.

Mai târziu, odată cu atacurile teroriste de la 11 septembrie 2001, eforturile au fost concentrate asupra eficacității și coordonării funcționale a organizațiilor de *intelligence*, pe angrenarea tuturor factorilor instituționali statali. A fost evidențiată, astfel, necesitatea creșterii nivelului comunicării și colaborării între organizațiile de *intelligence* la nivel național și internațional. Implicațiile acestei decizii au presupus înființarea unor baze de date comune, crearea unor organisme de intelligence comune, inventarea unor noi forme instituționale de colaborare și chiar contopirea unor instituții⁶. Acest fapt a făcut posibilă apariția unor noi oportunități, dar în egală măsură și apariția unui număr mai mare de provocări de înfruntat. Rolul și natura colaborării *intelligence* în contextul globalizării (însuși domeniul *intelligence* globalizându-se) reprezintă în perioada actuală una dintre consecințele momentului 11 septembrie 2001. Avem de-a face, așadar, cu unul dintre cele mai bine definite aspecte ale transformării intelligence-ului, și anume cu relația *cooperare – conlucrare – colaborare*⁷, concretizată de modalitățile prin care serviciile de informații și securitate acționează, pe baza acordurilor bilaterale și multilaterale, în vederea realizării unor obiective comune, la elaborarea unor instrumente regionale și internaționale care să prevadă măsuri eficiente, imediate și de perspectivă pentru combaterea amenințărilor globale. Ca urmare a concretizării relației amintite, remarcăm deplasarea centrului de greutate dinspre schimbul de informații cu caracter de generalitate spre cooperarea pe cazuri și acțiuni punctuale, ca modalitate de valorificare optimă a potențialului oferit de partenerii implicați.

Analizând critic procesul de transformare al intelligence-ului, observăm, însă, că există și unele aspecte a căror apariție poate conduce la o scădere a nivelului eficienței în acest domeniu. Dintre aceste aspecte remarcăm aici:

- tendința către autosuficiență, cauzată de existența în cadrul organizațiilor care activează în domeniul informațiilor, a convingerii potrivit căreia cele mai bune produse de *intelligence*

⁶ Larry L., Watts, *Intelligence Reform in Europe's, Emerging Democracies Studies in Intelligence*, Vol. 48, No. 1, 2004, pp. 2-4.

⁷ *Doctrina Națională a Informațiilor pentru Securitate*, adoptată în Ședința Consiliului Suprem de Apărare din 23 iunie 2004, p. 19.

sunt cele proprii. Această abordare determină o încredere sporită în produsele interne și o anumită reticență față de unii parteneri și uneori erori în fundamentarea deciziei;

- tendința structurilor menționate anterior de a considera relațiile internaționale drept un „*joc de sumă zero*”, ca urmare demonstrând o atitudine reticentă față de abordarea cooperativă a procesului de integrare în domeniile apărării și securității.
- limitările financiare, nu toate serviciile de informații militare având acces la resurse adecvate pentru a realiza un schimb echilibrat de informații.

Având în vedere aceste aspecte, opinia noastră este că natura conservatoare și în același timp conservativă a structurilor de informații, corelată cu birocrația sistemului euroatlantic ar putea acționa în sensul încetinerii procesului de cooperare, mai ales în domeniul informațiilor pentru securitate și apărare. În acest sens, apare mai mult decât necesară identificarea celor mai bune modalități de utilizare și direcționare a resurselor umane, logistice și financiare de care dispune comunitatea de informații, în vederea preîntâmpinării unui nivel scăzut de eficiență.

Operaționalizarea *Intelligence-ului* ca instrument de putere națională în cazul României

Instrumentul *intelligence-ului* este operaționalizat de către serviciile specializate dezvoltate la nivelul principalelor instituții ale României. Activitatea de informații necesară realizării siguranței naționale este executată de către Serviciul Român de Informații (SRI), organ specializat pe informațiile din interiorul țării, Serviciul de Protecție și Pază (SPP), care asigură protecția demnitarilor români și străini pe timpul prezenței lor în România, a sediilor de lucru și a reședințelor acestora, de către Serviciul de Informații Externe (SIE), organismul specializat pe obținerea de informații din străinătate, dar și de către structuri cu atribuții similare organizate la nivelul Ministerului Apărării Naționale, al Ministerului Administrației și Internelor și Ministerului Justiției⁸. De asemenea, în acest sens, trebuie menționat și Serviciul de Telecomunicații Speciale (STS).

⁸ Cf. Legii nr. 51/1991 privind siguranța națională a României, Monitorul Oficial nr. 163 din 8 iulie 1991, articolele 8 și 9, <http://www.sri.ro/upload/Lege a51.pdf>.

În cadrul Ministerului Apărării Naționale, funcționează Direcția Generală de Informații ale Apărării (DGIA), structura specializată a acestui minister care este responsabilă pentru colectarea, procesarea și verificarea informațiilor privind factorii de risc interni și externi de natură militară și nonmilitară, coordonează aplicarea măsurilor contrainformative și cooperarea cu serviciile / structurile departamentale naționale de informații, cât și cu cele ale statelor membre ale alianțelor, coalițiilor și organizațiilor internaționale la care România este parte și asigură securitatea informațiilor clasificate naționale, NATO și UE la nivelul Ministerului Apărării Naționale (MApN)⁹. Similar, la nivelul Ministerului Administrației și Internelor (MAI), funcționează Direcția Generală pentru Informații și Protecție Internă (DGIPI), care este însărcinată cu colectarea și utilizarea informațiilor cu privire la crima organizată, violențe sociale și protecția personalului MAI.

Organizarea, conducerea și planificarea strategică a acestor autorități sunt exercitate de către Președintele României, Parlament, Consiliul Suprem de Apărare a Țării (CSAT) și Guvern. De asemenea, activitatea acestor autorități informative este planificată la nivel strategic de către Comunitatea Națională de Informații, care funcționează sub coordonarea CSAT și care reprezintă „rețeaua funcțională a autorităților informative din sistemul securității naționale”¹⁰.

După 1989, România și-a creat un instrument informațional în acord cu principiile democratice, supus controlului democratic, care funcționează conform unor legi stabilite și cu mandate bine definite, proces ce nu a fost deloc unul lipsit de dificultăți din cauza neîncrederii populației în instituțiile publice. Astfel, astăzi putem vorbi despre faptul că România beneficiază de un instrument informațional, pe care îl poate valorifica cu succes în promovarea și apărarea intereselor naționale¹¹.

Funcțiile principale ale serviciilor de informații constau în evitarea surprizei strategice, în furnizarea expertizei pe termen lung în domeniul securității și în susținerea procesului decizional. Utilitatea intelligence-ului ca instrument de promovare a intereselor naționale poate fi ilustrată și prin

⁹ Legea nr. 346/2006 privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării, http://www.defense.ro/smg/legea_346.pdf.

¹⁰ Cf. Legii privind activitatea de informații, contrainformații și securitate, Propunere de proiect, http://www.presidency.ro/static/ordine/CSAT/Proiect_Lege_activitate_informatii-contrainformatii.pdf.

¹¹ Denis DELETANT, *Ghosts from the past: successors to the Securitate in the post-Communist Romania*, pp. 35-58, apud. Duncan LIGHT, David PHINEMORE, *Post-Communist Romania. Coming to terms with transition*, Palgrave, US, 2001.

definițiile pe care acesta le-a primit. Astfel, prin intelligence, se înțelege „o nevoie permanentă a tuturor statelor, indiferent de forma lor de guvernare, deoarece permite națiunilor să anticipeze riscurile la adresa securității ei fundamentale și să se apere împotriva acestora”¹². De asemenea, serviciile de informații „contribuie la capacitatea democrațiilor de a păstra securitatea și bunăstarea națiunii și populației, pentru buna guvernare și funcționarea eficientă și efectivă a statului”¹³.

Identificarea modului concret de operaționalizare a instrumentului informațional, prin ilustrarea de evenimente aferente, este dificil de realizat în cazul acestui tip de instrument din cauza caracterului clasificat pe care îl au majoritatea activităților serviciilor de informații. Totuși, documentele referitoare la modul de funcționare a acestor servicii relevă arii în care acestea își derulează activitatea. Per ansamblu, ele gestionează informațiile referitoare la întreaga gamă de riscuri și amenințări la adresa securității naționale: terorismul internațional, crima organizată, acțiuni extremiste, proliferarea armelor de distrugere în masă sau a armamentului convențional, acțiuni de spionaj, punerea în pericol a informațiilor clasificate naționale, ale NATO sau UE, nerespectarea tratatelor internaționale referitoare la frontieră, periclitarea autorităților publice și a instituțiilor statului prin acte de corupție, influențarea, deturnarea deciziilor politice în scopuri contrare interesului național, acțiuni care periclitează ordinea constituțională, securitatea economică, capacitatea de apărare a statului, a infrastructurilor critice sau a securității informaționale a cetățenilor¹⁴.

De asemenea, o altă caracteristică a operaționalizării instrumentului informațional este necesitatea cooperării cu organizațiile internaționale din care România face parte și cu statele membre ale acestora pentru contracararea unor riscuri și amenințări transfrontaliere, comune lor. În acest sens, au existat multe dispute în mediul academic referitoare la modul în care acestea vor împărtăși informații ce sunt considerate a fi de o importanță vitală pentru stat.

¹² Elizabeth RINDSKOPF PARKER, *The American Experience: One Model for Intelligence Oversight in a Democracy*, apud. Valentin Fernand FILIP, *The Intelligence phenomenon in a new democratic milieu. Romania – a case study, Thesis*, Naval Postgraduate School, Monterey, California, march 2006, <http://www.fas.org/irp/world/romania/filip.pdf>, p. 2.

¹³ DCAF Intelligence Working Group, *Intelligence Practice and Democratic Oversight—A Practitioner's View*, August 2003, p. 2, http://www.dcaf.ch/publications/Occasional_Papers/3.pdf.

¹⁴ Cf. Legii privind activitatea de informații, contrainformații și securitate, Propunere de proiect, http://www.presidency.ro/static/ordine/CSAT/Proiect_Lege_activitate_informatii-contrainformatii.pdf, pp. 7-8.

Pe de altă parte, aderarea la NATO și UE a constituit și un alt impuls dat reformării acestor servicii în direcția democratizării. Aceasta cu atât mai mult cu cât România este stat de graniță pentru ambele organizații, iar ieșirea la Marea Neagră, în ciuda oportunităților pe care le presupune, implică și apropierea de posibile surse de riscuri și amenințări de securitate precum existența unui mediu politic instabil care poate favoriza manifestarea altor riscuri (criminalitatea organizată, de exemplu), persistența unor stări conflictuale latente, criminalitatea organizată, terorismul internațional, proliferarea armamentului convențional sau a armelor de distrugere în masă, imigrația ilegală.

Cooperarea la nivel internațional în domeniul informațiilor s-a intensificat imediat după atacurile de la 11 septembrie 2001. Totodată, cooperarea în acest domeniu a devenit mai activă și la nivelul relațiilor dintre NATO și UE. Astfel, la nivelul ambelor organizații există organisme care au atribuții în gestionarea informațiilor cu relevanță pentru securitate, atât de natură civilă, cât și de natură militară. În cazul UE, principalele organisme sunt: Centrul de Situații (SITCEN), Centrul Satelitar (EUSC), Divizia de Intelligence a Statului Major al UE (INTDIV) și Europol. Toate aceste organisme, cu excepția Europol, care face parte din pilonul al treilea al construcției europene, sunt incluse în pilonul al doilea, Politică Externă și de Securitate Comună (PESC).

Acestea funcționează în ambele sensuri – susțin activitatea informațională a statelor membre, prin furnizarea de informații, analize și avertizare timpurie care provin din partea statelor membre sau a instituțiilor UE, dar reprezintă și puncte de colectare a acestor informații. De asemenea, alături de acestea, funcționează și o serie de alte organisme, cum sunt cele menite să gestioneze lupta împotriva terorismului – Coordonatorul UE pentru combaterea terorismului sau Grupul pentru combaterea terorismului, care se bazează pe același principiu al împărtășirii informațiilor relevante sau cele referitoare la gestionarea frontierelor – FRONTEX, SIS (Sistemul de Informații Schengen, presupune schimbul de informații între autoritățile naționale responsabile pentru controlul la graniță asupra persoanelor și bunurilor).

INTDIV reprezintă principalul punct de schimb de informații militare la nivelul UE, fiind, cel mai probabil, creat după modelul Centrului de Situații al NATO (NATO SITCEN), care este responsabil pentru primirea, schimbul și diseminarea de informații cu caracter politic, militar în interiorul cartierelor generale. Ca și INTDIV, NATO SITCEN este

subordonat Comitetului Militar. În plus, misiunile derulate sub mandat NATO sau UE se desfășoară și cu participarea ofițerilor de informații. Astfel, zece procente din forțele românești care participă la operațiuni multinaționale sunt ofițeri de informații¹⁵. Totodată, ambele organizații au dezvoltat și mecanisme de schimb de informații pentru protejarea populației civile împotriva dezastrelor naturale și antropice¹⁶.

În acest context, suntem de părere că statutul de stat membru al NATO și UE a determinat, pe de o parte, alinierea standardelor serviciilor de informație românești la cele ale statelor din comunitatea euroatlantică, iar, pe de altă parte, necesitatea de a utiliza *intelligence-ul* ca instrument pentru apărarea împotriva unor riscuri și amenințări cu caracter transfrontalier, ceea ce a impus necesitatea cooperării în acest domeniu atât cu organizațiile internaționale din care țara noastră face parte, precum și cu celelalte state membre ale acestora.

Rolul intelligence-ului militar românesc în arhitectura actuală de securitate.

O componentă de importanță majoră a efortului comun pentru securitate și stabilitate a relațiilor în plan regional și global o reprezintă activitatea serviciilor de informații militare care, în contextul unui mediu de securitate extrem de complex, au dezvoltat noi linii de dialog bilateral și multilateral.

Activitatea de *intelligence* este, fără echivoc, în strânsă legătură cu conceptual de apărare. După cum remarcam anterior, superioritatea militară trebuie sprijinită de capacități eficiente de *intelligence* pentru a putea interveni în prevenirea conflictelor și câștigarea confruntărilor, puterea militară fiind în mare măsură dependentă de sectorul informativ. De aceea, activitatea de *intelligence* a devenit parte integrantă a apărării, indiferent dacă aceasta a luat forma asigurării securității naționale, echipării și înzestrării efectivelor militare sau identificarea posibilelor amenințări.

În cazul României activitatea serviciului de informații militare nu poate fi definit decât pornind de la angajamentele și obligațiile asumate de România

¹⁵ Florina Cristiana MATEI, *Romania's Intelligence Community: From an Instrument of Dictatorship to Serving Democracy*, în *International Journal of Intelligence and Counterintelligence*, nr. 4 [20]/2007, p. 630.

¹⁶ Vezi Constantin MOȘTOFLEI, Grigore ALEXANDRESCU, Cristina BOGZEANU, *Managementul Consecințelor*, Editura UNAp, București, 2009, pp. 36-76.

în contextul securității naționale subscrise securității comune euro-atlantice și ținând cont de faptul că informațiile militare se regăsesc în toate domeniile acțiunii sociale iar acestea sunt, subiectul și totodată instrumentul de lucru al tuturor serviciilor de informații militare. Totodată, trebuie să conștientizăm că serviciul de informații militare constituie un vector de forță și stabilitate tocmai prin faptul că gestionează un tip de informație care are un rol dublu:

- de formare a unei imagini sintetice, dar integrale, asupra aspectelor de interes;
- de sprijinire a adoptării deciziei strategice viabile și eficiente din punct de vedere militar și chiar politic.

Similar altor servicii de informații militare, cel autohton are un rol determinant în asigurarea securității atât la nivel național cât și la nivelul structurilor de alianță și coaliție la care România este parte. Din acest punct de vedere, se poate îndeplini o serie vastă de misiuni dintre care menționez aici:

- culegerea de date și informații în scopul cunoașterii fenomenului militar și politico-militar internațional și al prognozării evoluției acestuia;
- identificarea factorilor de risc și a amenințărilor externe, de natură militară și nonmilitară, care ar putea afecta interesele naționale fundamentale, securitatea și apărarea națională;
- colectarea de informații necesare desfășurării de acțiuni pe teritorii străine, în cadrul unor operații multinaționale, sub egida organismelor internaționale;
- colectarea de informații privind concretizarea dezvoltărilor din domeniul tehnologiilor militare;
- cooperarea cu serviciile de informații autohtone și ale altor state, pe probleme de interes comun, în baza unor înțelegeri, acorduri, protocoale sau planuri de cooperare;
- elaborarea concepției de folosire a forțelor și mijloacelor aflate la dispoziția sa pentru îndeplinirea eficientă a obiectivelor de interes informativ, în spațiul de interes strategic național și / sau aliat;

*

* *

În încheiere, considerăm că armata și agențiile de informații sunt brațul operațional al securității naționale, aici fiind implicate elemente ale gândirii strategice, de formulare a strategiilor, procese de analiză și evaluare

a provocărilor și riscurilor la adresa securității naționale și, prin extensie – datorită angajamentelor internaționale asumate în cadrul unor organizații, alianțe sau coaliții –, al celei internaționale.

Totodată, concluzionăm, pe baza analizei prezentate, că relația securitate națională-surse de putere ale statului-intelligence este una de tip interdependent, echilibrul acesteia depinzând în egală măsură de fiecare dintre cele trei elemente ale relației.

Bibliografie

1. Florina Cristiana, Matei, *Romania's Intelligence Community: From an Instrument of Dictatorship to Serving Democracy*, în *International Journal of Intelligence and Counterintelligence*, nr. 4 [20]/2007.
2. Gustaaf, Geeraerts, *Analysing Non-State Actors in World Politics*, Pole Paper Series, Vrije Universiteit Brussel, 1995.
3. Giovani, Grevi, *The Interpolar world: a new scenario*, Occasional Paper, no. 79, June 2009, European Union Institute for Security Studies, Paris.
4. Hans J., Morgenthau, *Politica între națiuni. Lupta pentru putere și lupta pentru pace*, Editura Polirom, București, 2007.
5. Loch K. Johnson, James J. Wirtz, *Intelligence and national security: the secret world of spies : an anthology*, Oxford University Press, 2007.
6. Loch K. Johnson, *The Oxford handbook of national security intelligence*, Oxford University Press, 2010.
7. Roger Z. George, Robert D. Kline, *Intelligence and the national security strategist: enduring issues and challenges*, Rowman & Littlefield, 2005.
8. Roger Z. George, James B. Bruce, *Analyzing intelligence: origins, obstacles, and innovations*, Center for Peace and Security Studies, Georgetown University Press, 2008.
9. Robert, Kogan, *End of Dream, Return of History*, in *Toward the World. American Strategy after the Bush Doctrine*, Eds. Melvyn P. Leffler, Jeffrey W. Legro, Oxford University Press, 2008.
10. Roy Ladner, Fred Petry, *Net-centric approaches to intelligence and national security*, Birkhäuser, 2005.
11. Stefano, Guzzini, *Realismul în relațiile internaționale și în economia politică internațională*, Institutul european, București, 2000.

Surse internet

1. <http://cssas.unap.ro/ro/carti.htm>
2. <http://cssas.unap.ro/ro/is.htm>